

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 4, NO 8, STIP, 2019

ГОД. IV, БР. 8
ШТИП, 2019

VOL. IV, NO 8
STIP, 2019

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 4, Бр. 8
Штип, 2019

Vol. IV, No 8
Stip, 2019

PALMK, VOL 4, NO 8, STIP, 2019

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moskow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenovski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal "Palimpsest" is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

13 ПРЕДГОВОР

Марија Леонтиќ, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Marija Leontik, editor of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

17 Марија Леонтиќ

ИМЕНСКАТА ГРУПА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НЕЈЗИНОТО
ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

NOUN GROUPS IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENCE
IN MACEDONIAN LANGUAGE

25 Виолета Јанушева

ДИЛЕМИ ЗА УПОТРЕБАТА НА ГОЛЕМА БУКВА ВО МАКЕДОНСКИОТ
СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

DILEMMAS REGARDING THE USE OF THE CAPITAL LETTER IN
MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE

37 Марија Гркова

УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО
СТРАНСКИ

Marija Grkova

THE ACQUISITION OF THE PAST INDEFINITE TENSE IN MACEDONIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE

47 Надица Негриевска

КОГНИТИВЕН ПРИСТАП ЗА ЗНАЧЕЊЕТО НА ПРЕДЛОЗИТЕ

Nadica Negrievska

THE COGNITIVE APPROACH IN DESCRIBING THE MEANINGS
OF PREPOSITIONS

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

59 Recai Özcan

DİŞİ KURDUN RÜYALARI BAĞLAMINDA CENGİZ AYTMATOV’UN
EDEBİYAT ANLAYIŞI ÜZERİNE TESPİTLER

Recai Ozcan

DETERMINATIONS ON CENGİZ AYTMATOV’S UNDERSTANDING
OF LITERATURE IN THE CONTEXT OF SHE-WOLF DREAMS

69 Sara Di Gianvito

«LA CIFRA CHE RISOLVA IN UN CANTO IL MIO GRIDO» GIORGIO BASSANI E LO SPAZIO DEL VERSO

Sara Di Gianvito

«LA CIFRA CHE RISOLVA IN UN CANTO IL MIO GRIDO». GIORGIO BASSANI AND THE SPACE OF POETRY

77 Zorana Kovačević

L'IMMAGINE DELL'ITALIA NELLE LETTERE DALL'ITALIA DI LJUBOMIR NENADOVIĆ

Zorana Kovačević

THE IMAGE OF ITALY IN LJUBOMIR NENADOVIĆ'S LETTERS FROM ITALY

91 Marcella Di Franco

ELIO VITTORINI E CESARE PAVESE: FUGA E RITORNO ALLA TERRA MADRE E ALL'INFANZIA TRA REALTÀ E ASTRAZIONE SIMBOLICA

Marcella Di Franco

ELIO VITTORINI AND CESARE PAVESE: ESCAPE AND RETURN TO THE MOTHERLAND AND CHILDHOOD BETWEEN REALITY AND SYMBOLIC ABSTRACTION

101 Данче Стефановска

НАРАТОРИТЕ И НАРАТЕРИТЕ ВО РОМАНОТ „ПИРЕЈ“ ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ

Danche Stefanovska

NARRATORS AND NARRATERS IN THE NOVEL “PIREY” BY PETRE M. ANDREEVSKI

КУЛТУРА / CULTURE

113 Екатерина Намичева, Петар Намичев

ВИРТУЕЛНАТА РЕАЛНОСТ КАКО МЕТОД НА ПРОМОЦИЈА НА АРХИТЕКТОНСКОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И НА КУЛТУРНАТА МЕМОРИЈА

Ekaterina Namicheva, Petar Namichev

VIRTUAL REALITY AS A METHOD OF PROMOTING ARCHITECTURAL CULTURAL HERITAGE AND CULTURAL MEMORY

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

125 Osman Emin

BİLİŞSEL YETENKLERİN ETKİN KULLANILMASI

Osman Emin

EFFECTIVE USE OF COGNITIVE COMPETENCIES

- 137 Gonca Al**
SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İZLERİ
Gonca Al
TRACES OF TURKISH CULTURE IN TENTH GRADE TEXTBOOK
OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
- 151 Gülşen Yılmaz**
GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÖMER'E AİT DERS KİTAPLARINDA KELİME
SIKLIĞI, KELİME TEKRARI VE AKADEMİK YETERLİLİK
Gülşen Yılmaz
WORD FREQUENCY, WORD REPETITION AND ACADEMIC
COMPETENCE IN TOMER BOOKS BY GAZI UNIVERSITY
- 159 Анастасија Киркова-Наскова**
ИЗУЧУВАЊЕ ИЗГОВОР НА СТРАНСКИ ЈАЗИК: ТЕОРИСКИ ПРЕГЛЕД
Anastazija Kirkova-Naskova
TEACHING SECOND LANGUAGE PRONUNCIATION: AN OVERVIEW
OF THEORETICAL APPROACHES

- 173 Violeta Damchevska**
FUNCTION OF LEXICAL BUNDLES IN ECONOMICS RESEARCH
ARTICLES

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 187 Марија Гркова**
ДОПОЛНИТЕЛНАТА НАСТАВА – ЧЕКОР КОН УСПЕШЕН ПОЧЕТОК
НА СТУДИРАЊЕТО НА ЈАЗИЦИТЕ
Marija Grkova
ADDITIONAL TEACHING - STEP TO SUCCESSFUL START OF
LANGUAGE STUDIES
- 193 Ранко Младеноски**
МОДЕЛОТ НА СИМБОЛИКАТА ВО ТВОРЕШТВОТО НА МАТОШ
Ranko Mladenoski
THE MODEL OF SYMBOLISM IN MATOSH'S WORKS

ДОДАТОК / APPENDIX

- 207** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани читатели и соработници,

Благодарение на вашата заинтересираност за читање трудови, давање свој придонес со пишување и рецензирање трудови, меѓународното списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“ го доживува својот осми број.

Мисијата на „Палимпсест“ е да развива соработка со универзитетите, научните работници, истражувачите и наставниците од Македонија и од другите земји во светот преку можноста во него да се објавуваат трудови на седум јазици: македонски, англиски, руски, турски, германски, француски и италијански јазик.

Во осмиот број на „Палимпсест“ во рубриците *Јазик*, *Книжевност*, *Култура*, *Методика на наставата* и *Прикази* се распределени вкупно 17 труда од автори од Македонија [Марија Леонтиќ, Виолета Јанушева, Марија Гркова, Надица Негриевска, Данче Стефановска, Екатерина Намичева, Петар Намичев, Осман Емин (Osman Emin), Анастасија Киркова-Наскова, Виолета Дамчевска, Ранко Младеноски], од Босна и Херцеговина [Зорана Ковачевиќ (Zorana Kovačević)], од Полска [Сара ди Џанвито (Sara Di Gianvito)], од Италија [Марчела ди Франко (Marcella Di Franco)] и од Турција [Гонца Ал (Gonca Al), Ѓулшен Ѓлмаз (Gülşen Yılmaz), Реџаи Озџан (Recai Özcan)]. На сите автори на трудовите искрено им се заблагодаруваме за разноликоста што ја внесоа со темите и јазиците на кои пишуваа. Голема благодарност и до анонимните рецензенти кои со своите забелешки даваат голем придонес во развојот на научната критика во Македонија, а истовремено го зголемуваат квалитетот на трудовите и на списанието.

Посебна благодарност до 30-те членови на Уредувачкиот одбор на „Палимпсест“ кои го презентираат списанието во својата научна средина и ни доставуваат трудови од сите континенти на светот, до членовите на Редакцискиот совет и на јазичните и техничките уредници кои во изминатите четири години докажаа дека со добра идеја и волја, коректна соработка, самопрегорен труд и здружени сили може да се креира меѓународно списание кое во иднина ќе претставува споменик на меѓународната и на мултилингвалната соработка и ризница за истражување за следните генерации.

Марија Леонтиќ, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear readers and contributors,

Thanks to your interest in reading the articles as well as your contribution in writing and reviewing for the journal, the international journal Palimpsest has reached its eighth issue.

Palimpsest's mission is to develop collaboration with universities, scholars, researchers and teachers from Macedonia and other countries around the world through the ability to publish papers in seven languages: Macedonian, English, Russian, Turkish, German, French and Italian.

In the eighth issue of Palimpsest there are 17 papers in seven rubrics such as Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews written by Macedonian authors (Marija Leontic, Violeta Janusheva, Marija Grkova, Natica Negrieva, Danche Stefanovska, Osman Emin, Anastazija Kirkova-Naskova, Violeta Damchevska, Ranko Mladenoski), authors from Bosnia and Herzegovina (Zorana Kovačević), Poland (Sara Di Gianvito), Italy (Marcella Di Franco) and Turkey (Gonca Al, Gulsen Yilmaz, Recai Özcan). We sincerely express our gratitude to all the authors for the diversity of topics and languages they wrote in. Many thanks to the anonymous reviewers who, with their remarks, make a great contribution to the development of scientific criticism in Macedonia, and at the same time increase the quality of papers and journals.

Special thanks to the 30 members of the Palimpsest Editorial Board for presenting the journal in their scientific circles and submitting papers from all continents in the world. Special thanks also to the members of the Editorial Board, to the proofreaders and technical editors who have proven over the past four years that good ideas and willingness, proper collaboration, self-sacrifice and combined efforts can lead to the creation of an international journal that will in the future be a memorial to international and multilingual collaboration and treasury of research for the future generations.

Marija Leontic, Editor of Palimpsest

МОДЕЛОТ НА СИМБОЛИКАТА ВО ТВОРЕШТВОТО НА МАТОШ

Ранко Младеноски

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
ranko.mladenoski@ugd.edu.mk

Апстракт: Трудот претставува осврт кон една значајна книга на македонскиот писател, публицист и професор Венко Андоновски со наслов „Матошевите свона“. Во книгата системски се анализираат и се интерпретираат естетските функции на симболите во поезијата и во прозата на Антун Густав Матош со доминантна примена на семиолошки истражувачки методи, а во овој труд се детектираат фундаменталните специфики на таа аналитичка постапка. Особено внимание се обрнува на интерпретацијата на улогата на симболите „свono“ и „цвет“ кои се примарни и клучни елементи во поезијата на Матош, но тие имаат своја функција и во неговите раскази и новели, а тоа Андоновски детално го докажува и го покажува во неговата студија за хрватскиот симболист Матош. На крајот од трудот се нагласува дека книгата „Матошевите свона“ од Андоновски има големото значење затоа што во неа се нуди и еден семиолошко-книжевен модел за интерпретација на поетските структури.

Клучни зборови: македонска книжевна критика, Венко Андоновски, хрватска книжевност, модернизам, егзегеза, симболизам.

1. Вовед

Книжевно-уметничкото творештво на Антун Густав Матош било предмет на интерес на голем број истражувачи и на полето на книжевната историја и на полето на книжевната теорија во рамките на крoатистиката, но и во областа на славистиката воопшто. Тој интерес за фасцинантното книжевно дело на Матош не изостана, се разбира, ниту во нашата средина. Да ја спомнеме тука како илустрација книгата за Матош подготвена од Гане Тодоровски во која на читателската публика во Македонија ѝ се приложуваат есеи и критики, песни и раскази на големиот хрватски модернист на македонски јазик и тоа со еден пообеман книжевно-историски и интерпретативен предговор. (Тодоровски, 1987). Но, една мошне опсежна студија со монографски карактер за книжевно-уметничкото творештво на Матош е изработена и од Венко Андоновски. Оваа книга објавена со наслов „Матошевите свона“ е, всушност, магистерскиот труд на професорот Андоновски подготвен и одбранет под менторство на професорот Гане Тодоровски. Иако „Матошевите свона“ е објавена поодамна (1997 година), таа книга не ја загуби актуелноста до денес затоа што станува збор за еден

модерен семиолошки пристап кон интерпретацијата на симболиката во поезијата и во прозата на Матош, но и затоа што во неа се нуди потенцијален модел за анализа на поезијата воопшто. Актуелноста на „Матошевите свона“ од Андоновски ја потврдува и интересот на хрватската книжевна јавност за оваа книга која во превод на хрватски јазик беше објавена во 2005 година од угледната издавачка куќа „Матица хрватска“ од Загреб. Од тие причини во овој труд ќе приложиме еден краток осврт кон суштинските сегменти на оваа монографија посветена на функцијата на симболот во книжевно-уметничкото творештво на големиот хрватски симболист Матош.

2. Матошевите поетски симболи

Студијата „Матошевите свона“ е осмислена и реализирана во четири делови, односно четири глави: „Теориски дефиниции: статистика на Матошевиот дискурс“; „Поетските дискурси на Матош“; Проверка – прозните дискурси на Матош“; „Од егзегеза кон теорија: терминот симболска конфигурација“. Очигледен е и од самите наслови на деловите од книгата системскиот приод на авторот кон интерпретацијата на Матошевите стихови што подразбира и една сосема логична кружна врвица: од теорија преку анализа (егзегеза) до теорија (теориски модел).

Во првиот дел со наслов „Теориски дефиниции: статистика на Матошевиот дискурс“ се врши најнапред прецизно и детално определување на конкретниот предмет на истражување. Статистиката на Матошевиот дискурс, всушност, подразбира попис и опис на таксономичните парадигми од знаците во поезијата и во уметничката проза на Матош, при што првенство ѝ се дава на песната како значајна книжевна форма на овој хрватски литерат. Овие таксономични парадигми што ги маркира Андоновски во делото на Матош, потпирајќи се и врз книжевно-критичката традиција за делото на Матош и врз сопствените истражувања, може прегледно да се претстави и преку табеларен приказ:

парадигма		сема
аудитивна (звучна)	=	звук (слух)
оптичка	=	видливост
густативна	=	вкус
тактилна	=	допир
олфактилна	=	мирис

Но, Андоновски овде (како и во сите негови истражувачки студии) е внимателен во однос на непрекорната аналитичка оперативност на ваквата класификација, па резервирано ќе нагласи:

„Објектите на емпирискиот свет поседуваат повеќе особини. При реализирањето на предложената систематизација на знаците во дефинираните парадигми, ќе се соочиме со еден не мал проблем од перцептивна природа. Имено, повеќето објекти поседуваат повеќе различни сетилни квалитети. Тој проблем највидливо се укажува во моментот кога, на пример, сакаме да

извршине класификација на знакот **цвет** во една од наведените парадигми. **Објектот** цвет, имено, поседува и мирис и боја, како доминантни обележја кои во нашите сетила побудуваат регистрирање на неговата појава. Проблемот, всушност, се сведува на тоа што боите и мирисите се знаци – **стимулуси**, та се членови на семиотички системи кои не поседуваат ниту временска, ниту просторна, ниту мешовита синтакса. Бидејќи таквите знаци се определуваат како **асистематски**, прашањето за давање предност на еден од овие 'стимулуси' е исклучиво – психолошко. Аналогно со тоа, и семемата **цвет**, во својата семичка дефиниција содржи две дефинирачки семи по однос на класификантската парадигма: семата **боја** и семата **мирис**. Затоа, таквите знаци ќе ги распоредуваме во сите парадигми за кои нивната семичка анализа допушта класификација... Ваквите проблеми само ја потврдуваат условноста на нашата поделба, која, како и секоја таксономија, служи за исклучиво демонстративни цели. Ќе се оградиме, значи, од каква и да е безусловна вредност на нашата таксономија“ (Андоновски, 1997, стр. 21-22).

Во таа смисла, а со цел поголема ефикасност на аналитичките постапки фокусирани на поезијата и прозата на Матош, во теорискиот дел од книгата се воведуваат потпарадигми (или микропарадигми) како што е, на пример, потпарадигмата хроматизам кај оптичката парадигма, односно кај парадигмата „визуелност“, на која ѝ се придружува потпарадигмата ахроматизам. Или, уште еден пример, кај макропарадигмата аудитивност (звучна, аудитивна парадигма) ќе се изолираат две бинарно-опозитни потпарадигми означени како звук/тишина. Се зборува натаму во ваквиот контекст за опсесијата на Матош од белината (микропарадигма хроматизам), како и од своното (микропарадигма звук) при што ќе се отвори и прашањето за синестезијата (мешањето на сетилата), односно за синестетичките ефекти како доминантно својство на Матошевите дискурси, особено на поезијата. Откако ќе се подредат и ќе се објаснат на идентичен начин сите макропарадигми и микропарадигми со конкретни статистички резултати за фреквентноста на нивната конкретна појавност во Матошевата поезија (вкупно 97 негови песни), се преминува кон сублимирање на резултатите во неколку клучни заклучоци коишто се основа за конкретна анализа и интерпретација на функцијата на симболите како знаци во стиховите на хрватскиот поет. Прво, резимира Андоновски, опсесивни Матошеви парадигми се хроматската, звучната и течната што подразбира дека семите на бојата, звукот и течноста ќе се јавуваат како главни оператори во поезијата на Матош. Второ, најфреквентни членови на звучната парадигма се зборовите што означуваат музички термини, но и зборот *своно* што подразбира опсесија од звукот во Матошевиот поетски дискурс. Трето, најфреквентни членови на хроматската парадигма се зборовите на боите, односно групата од зборови што денотираат циклични промени на светлината од типот ден/ноќ, како и зборовите *свезда* и *цвет*. Четврто, најфреквентни членови на парадигмата на ликвидите се зборовите *вода*, *солза* и *крв*. Петто, преостанатите парадигми, според согледбите на Андоновски, може да се сметаат за атипични за поезијата на Матош. Шесто, со ваквите констатации очигледно е дека може да се зборува за едно „семејство“ на најфреквентни зборови во овие песни како

што се *музички термини, своно, бои, цвет, звезда, солза, вода и крв*, а тоа семејство е составено од три мали подсемејства: звучни оператори, колоритни оператори и ликвидни оператори. Седмо, високата фреквентност на појавноста на овие зборови овозможува да се постави хипотезата дека за нив може да се зборува како за симболи доколку се установи одреден тип и степен на поврзаност меѓу нив во поетските контексти во кои се наоѓаат во стиховите на Матош. И осмо, врз основа на сето ова може да се каже дека треба да се напушти категоријата фреквентност на денотати и да се прифати категоријата системска употреба на посочените најфреквентни зборови. Тоа значи, нагласува Андоновски, дека „преоѓаме од парадигма на синтагма, од лексема на симбол, од збор на дискурс, од код на херменевтика“. (Андоновски, 1997, стр. 37).

Најобемниот втор дел („Поетските дискурси на Матош“) е, всушност, клучното поглавје во книгата „Матошевите своно“. Станува збор за фрагмент од студијата во кој детално се анализира поезијата на Матош од аспект на нејзините симболски специфики, односно во кој се бара моделот врз чија основа функционира системската фреквентна употреба на опсесивните зборови (потенцијални симболи) како и нивните меѓусебни врски според семантичките улоги што ги имаат во стиховите. Откако сосема коректно ќе бидат посочени и предочени истражувањата на други автори за поезијата на Матош (Јуре Каштелан, Анте Стамаќ, Милан Огризовиќ, Тин Ујевиќ, Антун Барац, Драгутин Тадијановиќ и други), Андоновски ја започнува потрагата по симболските специфики на Матошевиот стих со детална анализа на песната „Сродност“. Велиме *детална* затоа што навистина станува збор за длабинска анализа и екстензивна интерпретација на структурата на оваа песна почнувајќи од фонолошкото ниво, преку лексичко-семантичкото па сè до синтаксичкото (морфосинтаксичкото) и логичкото ниво. На нивото на фонемите како асемантички јазични единици, на пример, Андоновски ја докажува тезата на Каштелан дека со вокалот „и“ е изразена белина во сонетот „Сродност“ покажувајќи ги парономастичките ефекти на фонетските палиндроми во овој сонет на Матош кои резултираат со таканаречената казационална семантика на поетскиот дискурс.¹ Затоа, Андоновски ќе заклучи дека гласовите функционираат како резервни зборови во поезијата како последица од контекстот во кој се наоѓаат. Ваквите и слични анализи ја доведуваат интерпретацијата до идејата за „своното“ и „цветот“ како поетски елементи со синхронизирана симболска функција во „Сродност“. Натамошните истражувања на суштинските особености на поезијата на Матош се одвиваат токму во таа насока – да се провери и да се открие каква е „соработката“ на овие два симболи и во другите песни на хрватскиот поет. Во тој контекст, Андоновски izdelува две големи групи на песни од Матош: една група од песни во кои симболот „своно“ се наоѓа во однос на конјункција со симболот „цвет“ и друга група од песни во кои симболот „своно“

¹ Иако во книгата тоа не се споменува директно, може да се потсетиме овде на идејата од францускиот симболист Артур Рембо за боите на самогласките во неговата песна со наслов „Самогласки“: „А црно, Е бело, И црвено, У зелено, О сино...“. (Рембо, 1977, стр. 52).

функционира самостојно, т.е. се наоѓа во однос на дисјункција со симболот „цвет“. Ваквиот меѓусебен однос на симболите „своно“ и „цвет“ во поезијата на Матош ќе биде импликација за постоењето на две симболски конфигурации и тоа симболска конфигурација што ја раководи симболот „своно“ и симболска конфигурација што ја раководи симболот „цвет“. Откако на идентичен начин ќе се анализира детално и песната „Своно“ на Матош, во неговата поезија Андоновски изделува дискурси што се однесуваат исклучиво на антрополошките семантизми (во кои се јавуваат мотивите на идеалната убавина и моралното совршенство) што е поврзано со природното потекло на симболот „цвет“, и дискурси што се однесуваат на идеолошки семантизми (во кои се јавува мотивот на етно-идеолошката изолација на субјектот) што е поврзано со културното потекло на симболот „своно“, а сето тоа во зависност од типот на односот меѓу двата симбола – „своно“ и „цвет“. Ваквата извршена дистинкција меѓу двата поетски дискурси на Матош детално се проверува и во преостанатите песни на поетот при што се доаѓа и до откривање на поголем број суштински особености на поезијата на Антун Густав Матош: дека тој е поет на колоритните метафори, односно дека негови главни метафорични оператори се боите; дека во неговата поезија е извршена идеолошка семантизација на просторните категории; дека бојата и звукот се две клучни својства на поезијата на Матош; дека хрватскиот поет инсистира на индивидуален, а не на колективен симбол; дека има вкупно 14 песни на Матош во кои фигурира симболот „своно“ (13 во кои директно се јавува симболот „своно“ и една во која индиректно се појавува „своното“); дека во песната „Серенада“ е доминантен семантизмот на еросот, а во песната „Во болницата“ доминира семантизмот на танатосот; дека може да се изделат две семејства од симболи во поезијата на Матош: семејство симболи чиј родител е симболот „своно“ со семемата „срце“ и модулантот „крв“, односно нуклеусната сема на црвената боја со семемата „тело“, и семејство симболи чиј родител е симболот „цвет“ со семемата „снег“ со нуклеусната сема „бела боја“ и сема „ателесно“ и така натаму.

Систематичниот приод на Андоновски кон анализата и интерпретацијата на поезијата на Матош, за кој говоревме и погоре во оваа статија, може најдобро да се согледа некаде при крајот на овој втор дел од книгата каде прегледно и табеларно се сумираат резултатите од истражувањето на односот меѓу симболите „своно“ и „цвет“ и каде се вршат извесни термиолошки доуточнувања со прецизирани дообјаснувања. Да го илустрираме ова со неколку клучни сумирани заклучоци на Андоновски од неговите анализи на поезијата на Матош:

► „...сите 13 песни во кои директно се јавува симболиката на своното или свонењето можат да се поделат на **две глобални семантички полиња**. Тие две семантички полиња ги нарекуваме 'глобални семантизми', а поединечно ги користевме термините **антрополошки**, односно – **идеолошки семантизам**, алудирајќи со тоа на **културното** потекло на симболот 'своно', односно на природното потекло на симболот 'цвет'. Утврдивме дека симболот 'своно' може да се чита како знак на културата, кој, како и сите културни знаци има **поголема потенцијална симболизантска моќ**, за разлика од

знаците од природно потекло. Установивме, исто така, дека во една песна може да се говори и за прелевање на тие крупни семантички категории – семантизмите ('Serenada'). (Андоновски, 1997, стр. 128); „**Антрополошки семантизми се оние што ги опфаќаат мотивите на еротот, етичкиот идеал (чистата душа), естетскиот идеал и мотивот на смртта... Идеолошките пак семантизми се исцрпуваат со варирање на мотивите на просторот на родството, се разбира, најчесто во етничка смисла**“ (Андоновски, 1997, стр. 131); „...на едно симболско рамниште на текстот симболите 'своно' и 'цвет' се наоѓаат во однос на интердепенденција, солидарност, комплементарност, секогаш кога е во прашање антрополошки семантизам. Или, обратно: односот на интердепенденција меѓу симболите 'своно' и 'цвет' условува конституција на семантизам од антрополошки тип, односно – конституција на мотивите на љубовта, убавината, идеалната душевна хигиена и смртта“ (Андоновски, 1997, стр. 133); „...може да се говори за симболска детерминација меѓу своното и цветот во оние поетски структури каде до израз доаѓа идеолошкиот семантизам, или, доколку повеќе претпочитаеме, обратно: ефект од детерминативниот (селективен) однос меѓу функцивите 'своно' и 'цвет' е семантичка функција од идеолошки тип. Се разбира, овие закони се однесуваат само на дискурсот на Матош“ (Андоновски, 1997, стр. 135).

► „Ваквото терминолошко доуточнување, како и вака воспоставените два модели на однос меѓу нашите симболи обврзуваат на корекција на досегашниот модел според кој говоревме за две 'семејства': едно кое му припаѓа на цветот, и едно кое му припаѓа на своното... подготвени сме да говориме за:

а) множество симболи кое влегува во симболската конфигурација на дискурс во случај кога доаѓа до однос на интердепенденција меѓу симболите 'своно' и 'цвет' (антрополошки семантизам);

б) множество симболи кое влегува во симболската конфигурација на дискурсот во случај кога доаѓа до однос на детерминација меѓу симболите 'своно' и 'цвет' (идеолошки семантизам)“ (Андоновски, 1997, стр. 135).

► „Веќе пишувавме дека своното е симбол преземен од подрачјето на културата, додека цветот е симбол преземен од природата... **Последица од таквото симболско наследство на своното е тоа што поетските дискурси во кои фигурира знакот 'своно', а не фигурира знакот 'цвет' (однос на детерминација или селекција) се подлабоко нурнати во стварниот контекст... Спротивно на тоа, во дискурсите каде се воспоставува однос на интердепенденција меѓу своното и цветот, степенот на фигуративност на дискурсот расте. Со тоа, значи, се овозможува и класирање на Матошевите поетски дискурси на две големи групи, според стилски критериум: а) множество дискурси со каприциозна метафоричност ('силни' метафори, синестезиски конструкции), карактеристична за антрополошките семантизми, и б) група дискурси со мален степен на фигуративност (најчесто – споредби) карактеристичен за идеолошките семантизми**“ (Андоновски, 1997, стр. 138-139).

► „Воспоставувајќи ги односите на интердепенденција и детерминација во антрополошкиот, односно во идеолошкиот семантизам, се обврзуваме да ги утврдиме и типовите односи меѓу своното и симболите што се јавуваат во симболската конфигурација на дискурсот во едниот или другиот тип семантизам. Така, можеме да утврдиме:

а) однос на интердепенденција меѓу своното, цветот, солзата и семите на белата, жолтата или златната боја во семантизмите од антрополошки тип;

б) однос на интердепенденција меѓу своното, срцето и крвта, односно семите на црвената или црната боја во семантизмите од идеолошки тип“. (Андоновски, 1997, стр. 140-141). (Истакнатото секаде во горните цитати е од Андоновски).

На крајот од вториот дел („Поетските дискурси на Матош“) на книгата Андоновски се осврнува поопширно на една доминантна и мошне функционална карактеристика на поезијата на хрватскиот поет, а тоа е синестезијата, при што ќе се покажат како автентични три основни поставени тези (хипотези): синестезијата во поезијата на Матош на синтагматската и на синтаксичката оска на текстот е проследена со специфична операција на колоритно дефинирање на вокалите, па може да се говори за гласовна, односно фонолошка окационална синестезичност; синестезијата е предизвик на трагањето по нова „шифра“ на метафоричниот дискурс; синестезијата е во тесна врска со моралното битие на Матошевата поезија и претставува копнеж по посовршен свет во кој човекот ќе стане подобар.

3. Симболот во прозата на Матош

Третиот дел од книгата „Матошевите свона“ кој носи наслов „Проверка – прозните дискурси“ претставува контролна анализа на функцијата на симболите во прозните книжевно-уметнички текстови, односно во расказите и во новелите на Антун Густав Матош. Идејата на авторот Венко Андоновски е да се согледа дали симболските модели што се откриени, маркирани и елаборирани во поезијата на Матош имаат идентична улога и во неговата уметничка проза. И овде авторот на „Матошевите свона“ е доследен кон своите научно-истражувачки принципи и во прв ред ја разгледува книжевно-критичката опсервација на претходниците-проучувачи на книжевното дело на Матош во врска со поставеното проблемско прашање. Потврдни сигнали за постоењето на извесни „лирски“ и симболски специфики во прозата на хрватскиот писател ќе се откријат во критичките текстови на познати истражувачи како што се Антун Барац, Иво Франгеш, Јуре Каштелан, Гане Тодоровски и Соња Башиќ, па потпирајќи се и на своите аналитичко-интерпретативни изводи за симболските конфигурации во поезијата на Матош, Андоновски си поставува две суштински задачи при анализата на прозата: проверка на односот интердепенденција (соработка, солидарност, комплементарност, конјункција) меѓу симболите „своно“, „цвет“, „солза“, „душа“, „музика“ и семите „бело“, „жолто“ и „златно“ во антрополошките семантизми, односно проверка на односот детерминација (селективност) меѓу симболите „своно“ и „цвет“ во идеолошките семантизми, како и проверка за

тоа дали симболот „своно“ во прозата на Матош има и функција на индексирање на стварниот (стварносниот, реалистичниот) контекст. За таа цел ќе се изврши попис и преглед на фрагментите од 13-те новели на Матош (од вкупно 31 новела од збирките „Ivetje“, „Novo ivetje“ и „Umogne priče“ објавени за време на животот на авторот) во кои се јавува симболот „своно“, но и симболот „цвет“. Овие фрагменти прегледно се дадени во книгата како цитати и тоа на оригиналниот хрватски јазик. По извршените детални анализи на функцијата на симболите „своно“ и „цвет“ во прозните уметнички текстови на Матош се доаѓа до сознанието дека моделот на симболските интеракции меѓу овие два симбола што е посочен во поезијата (во претходното поглавје од книгата за која зборуваме) е функционален и во прозата на Матош. Покрај тоа, се нагласува забелешката дека поради специфичниот „идеолошки“ карактер на наративните текстови, во прозата на Матош моделот на антрополошкиот семантизам како однос на интердепенденција меѓу двата симбола, се јавува во еден релативизиран облик. Затоа, Андоновски ќе понуди еден општ заклучок дека, освен извесните отстапувања во однос на функцијата на симболот „своно“, моделот на симболските конфигурации што важи за поезијата на Матош е „оперативен модел за објаснување на разнородни Матошеви дискурси“. (Андоновски, 1997, стр. 199).

4. Теориски модел

„Од егзегеза кон теорија: терминот симболска конфигурација“ е насловот на последното (четврто) поглавје од „Матошевите свона“ на Андоновски. Најсоодветната интерпретација на текстот од ова четврто поглавје би била онаа што би го содржела сиот тој текст, зашто навистина е невозможно една детално и логички водена екстензивна докажувачка постапка за добивање на книжевно-теориски интерпретативен модел потпрен врз семиологијата да се претстави (пренесе, објасни, елаборира) автентично и разбирливо во „куси црти“, односно „накратко“. Бездруго ќе останат непрецизности и нејаснотии (со неопходните симплификации како придружен сегмент) кога тоа поглавје ќе се сведе на елаборација за неговата содржина од неколку реченици или, пак, од неколку кратки пасуси. Но, ако ништо друго, барем да се обидеме да ги назначиме суштинските идеи што авторот ни ги пренесува со овој дел од книгата.

Основната идеја на Андоновски (и преку конкретните интерпретации на книжевниот текст на Матош, како и преку потрагата по општ модел за толкување на поезијата) е дека треба да се постави семиологијата како научна дисциплина во улога на „интерпретативна алатка“ за откривање на значењето на книжевните текстови.² Токму затоа во оваа последна глава од „Матошевите свона“ е даден елементарен приказ на двете основни семиолошки струи (школи) – онаа на Сосир и онаа на Пирс – со нивните суштински специфики.

² Оваа идеја за семиологијата како мост меѓу науката за книжевноста и другите дисциплини што може да бидат од полза за анализата и интерпретацијата на книжевните дела Андоновски ја застапува и ја промовира и во неговата инспиративна студија со наслов „Перспективи и можности за засновување мета-говор во науката за литературата“ објавена во неговата книга „Текстовни процеси“. (Андоновски, 1996, стр. 7-30).

Извршени се тука неопходните дистинкции меѓу лингвистичкиот (арбитражен, првостепен) знак и книжевниот (мотивиран, второстепен) знак, меѓу денотацијата и конотацијата, меѓу семантичките и синтаксичките особености на составните елементи на книжевниот текст, меѓу симболот како, наводно, „недефинирачки“ ентитет и симболот како знак. Андоновски овде инсистира на дефинирањето на симболот како знак при што ќе ја нагласи поделбата на културни (колективни) и поетски (индивидуални) симболи. Исто така, Андоновски инсистира на прифаќање на тезата според која значењето на книжевниот знак, односно неговата семантика, треба да се бара на рамништето на синтаксата (до семантичкиот аспект на текстот да се дојде преку синтаксичкиот аспект) во соработка со семиологијата и тоа го поткрепува со широки елаборации и од традицијата и од сопствените согледби:

„...она што Сосир го именува како два аспекта на вредноста на лингвистичкиот знак, она што Чарлс Морис го означува со 'синтаксичка димензија' на знакот, давајќи ѝ предност пред 'семантичката', она што Јакобсон го тврди кога вели дека поетската функција го проектира принципот на еквивалентност од оската на селекција врз оската на комбинација, она што Пол Рикер го нарекува 'редукција на отклонот настанат на парадигматско ниво', сето тоа се позиции врз кои беше поставена и нашата методолошка потреба симболизацијата да ја дескрибираме како процес, како синтакса, како релација меѓу повеќе елементи на текстот“. (Андоновски, 1997, стр. 217).

Затоа и терминот „симболска конфигурација“ Андоновски ќе го дефинира на следниот начин: „Симболска конфигурација е модел што се добива кога од книжевниот макро-означител на сите книжевни дискурси на еден поет ќе се изолираат постојаните и непроменливи единици и се воспостават нужните постојани типови зависности меѓу нив. Со тоа, со помош на семиологијата, добиваме дефиниција за поимот 'симболска конфигурација': таа одговара на она што во семиологијата се вика систематски семиолошки систем, односно – семиолошки систем од непроменливи знаци и утврдена, постојана синтакса“. (Андоновски, 1997, стр. 224).

Андоновски е застапник на идејата дека симболологијата (како евентуална посебна научна дисциплина за особеностите на симболот) треба да биде дел од семиологијата, од лингвистиката, но и од литературната егзегеза. Токму тоа авторот на „Матошевите свона“ и практично го применува во оваа книга па на нејзиниот крај ќе потенцира:

„И, ете: главните контури на еден општ теориски модел што ќе претставува дескрипција на еден симболичен текст – веќе стојат пред нас... До тој модел се дојде стапка по стапка, низ егзегеза на поединечен аналитички материјал. Тој модел во своето јадро ја содржеше препораката: до семантичкиот аспект на текстот да се дојде преку синтаксичкиот аспект. Притоа, тој модел, при тешкотиите на кои наидуваше, редовно се потпираше врз семиологијата. Тој секогаш коренот на проблемот го бараше во семиолошките постулати... Притоа, треба да се има предвид дека оваа студија има зад себе една плодна и богата традиција. Таа, во таа смисла и не понудува

радикални новости: таа повеќе соопштува факти што во семиологијата, семантиката, реториката, поетологијата, лингвистиката – се веќе елаборирани и проверени... Наша цел беше да се следи таа актуелна линија во науката за книжевност, а притоа семиологијата да биде еден вид методолошки тест за можниот мост меѓу науката за книжевност и другите комплементарни дисциплини што учествуваат во семантичката реинтеграција на книжевниот текст, од страна на интерпретаторот“ (Андоновски, 1997, стр. 228-229).

5. Заклучок

„Матошевите свона“ на Венко Андоновски е книга која нуди детална и прониклива анализа и интерпретација на вонвременската поезија и проза на хрватскиот симболист Антун Густав Матош, но и книга која може да му послужи како емпириско-теориски прирачник на секој сериозен истражувач на тајните на поезијата како книжевно-уметнички феномен. Авторот овде, како и во неговите преостанати книжевно-теориски и книжевно-критички студии (поранешни и подоцнежни), применува системски приод кон толкувањето на структурните составки на поезијата и на расказите/новелите на Матош и тоа според следниот редослед: најпрво се дефинира внимателно предметот на истражување преку прецизни статистички операции (фонеме, лексеми, метрика...); потоа се анализира детално веќе прецизно определената книжевна материја со примена на сознанијата од повеќе научни дисциплини, во прв ред семиологијата, но и лингвистиката, семантиката, реториката и теоријата на книжевноста, односно поетологијата како нејзина поддисциплина, што значи дека се применува анализа на поезијата и прозата со интердисциплинарен карактер при што доминантен е структуралистичкиот метод; следува проверка на предочениот модел за анализа на симболите во поезијата на Матош преку примена на истиот тој модел во неговата книжевно-уметничка проза (новелите); на крајот од студијата се нуди детален опис на моделот за анализа на симболите кај Матош и се потврдува тезата (хипотезата) дека тоа е модел кој може да послужи за анализа (интерпретација, толкување, егзегеза) на симболот/симболите во поезијата на кој било поет. Токму затоа велíme дека оваа книга на Андоновски истовремено може да послужи како функционален прирачник за толкувањето на поезијата воопшто.

Од друга страна, ваквиот системски приод на Андоновски во анализите и умешноста да се изгради едноставен израз во елаборациите резултира со прегледност и разбирливост на материјата којашто се истражува, се предочува и се објаснува. На таков начин, дури и малку посложените научни постулати стануваат јасни и разбирливи. Андоновски, во буквална смисла на зборот, успева да создаде слика/претстава во главата на читателот за предметот што го објаснува. Да го земеме како пример елаборирањето на разликите во поимањето на составните елементи на знакот кај двајца клучни лингвисти и семиолози – Фердинанд де Сосир и Чарлс Сандерс Пирс (разликите меѓу таканаречената европска семиологија и таканаречената англосаксонска семиологија). Кога ќе се прочитаат објаснувањата и коментарите на Андоновски проследени со полемички тонови, кај читателот

се создава слика за тоа што се објаснува. Имено, откако ќе се прочита за различниот пристап кон знакот на Сосир и на Пирс, читателот ја има во главата следната слика/табела која Андоновски воопшто и не ја приложува, но дава прегледни појаснувања на термините со автентични и сосема јасни примери:

ЗНАК

Сосир:	ознака	означено	(референт)
Пирс:	репрезентамен	интерпретант	динамички објект

Книгата „Матошевите свона“ од Венко Андоновски несомнено ќе ја зачува својата актуелност и во времето што е пред нас. И заради тоа што во неа се нуди длабинска структуралистичко-семиолошка анализа и интерпретација на книжевно-уметничките текстови на хрватскиот симболист Матош (поезијата и прозата), и заради тоа што нуди разработен модел за толкување на поезијата, но и затоа што таа спаѓа во групата на оние ретки книги во кои не се соочуваме со празни, јалови и оттаму здодевни филозофско-книжевно-теориски расправи, туку во кои читаме вредни и полнозначни емпириски анализи и интерпретации на конкретни сегменти од книжевниот текст.

Библиографија

- Андоновски Венко (1996). *Текстовни процеси*. Скопје: Култура.
 Андоновски Венко (1997). *Матошевите свона*. Скопје: Штрк.
 Матош Антун Густав (1987). *Одбрани творби*. Предговор, превод и белешки Гане Тодоровски. Скопје: Наша книга, Македонска книга, Мисла, Култура.
 Рембо Артур (1977). *Поезија*. Избор, препев и предговор Влада Урошевиќ. Скопје: Македонска книга.

Ranko Mladenoski

Goce Delchev University, Stip

The Model of Symbolism in Matosh's Works

Abstract: The article is a review of a significant book by the Macedonian writer, publicist and professor Venko Andonovski entitled "Matosh's bells". The book systematically analyzes and interprets the aesthetic functions of the symbols in the poetry and prose by Antun Gustav Matosh with a dominant application of semiological research methods, and this paper reveals the fundamental specifics of that analytical procedure. Particular attention is paid to the interpretation of the role of the "bell" and "flower" as symbols, which are primary and crucial elements in Matosh's poetry, but they also play a role in his short stories and novels, which Andonovski thoroughly proves and shows in his study of the Croatian symbolist Matosh. At the end of the article, it is emphasized that the book "Matosh's Bells" by Andonovski is of great importance because it offers a semiological-literary model for the interpretation of poetic structures.

Keywords: *Macedonian literary criticism, Venko Andonovski, Croatian literature, Modernism, Exegesis, Symbolism.*

ГОД. IV
БР. 8

ПАЛІМШЭСТ

РАЛІМРЭСТ

VOL. IV
NO 8

